

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

М. Я. Ярослав ШТАНЬКО

“30” *008* 2024 р.

ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	022 Дизайн
Освітньо-професійна (наукова) програма	«Графічний дизайн»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

**Івано-Франківськ
2024**

РОЗРОБНИК:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри дизайну

Ірина МАТОЛІЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри дизайну
протокол № 1 від 27.08.2024
Завідувач кафедри

Ірина МАТОЛІЧ

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПШ

Наталія ГІЛЯЗОВА

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30.08. 2024 р.

е-mail	iryna.matolich@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра дизайну
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/iryna-matolich
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3843

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Історія дизайну»

Дисципліна «Історія дизайну» належить до обов'язкових дисциплін освітньої програми. Вивчення курсу передбачає лекційні, семінарські заняття, а також самостійне опрацювання матеріалу.

Метою викладання дисципліни «Історія мистецтва» є розширення світоглядних орієнтирів, творчих здібностей студента та сприйняття мистецтва у його найрізноманітніших проявах. Викладання дисципліни «Історія мистецтва» передбачає вивчення студентами мистецтва Давнього світу, Середньовіччя та мистецтва Нового і Новітнього часу (епоха Відродження, європейське мистецтво XVII, XVIII і XIX, XX – поч. XXI ст.). Під час прослуховування лекцій та виконання практичних, самостійних і семінарських завдань студенти здобувають знання про мистецькі явища людської цивілізації в минулому, пізнають конкретні мистецькі артефакти, ознайомлюються з творчістю провідних митців різних епох. Проникнення у сутність культури і вміння аналізувати мистецькі пам'ятки, вивчення творчої долі відомих митців, шкіл, осередків тощо забезпечує формування творчої свідомості студента. Окрім теоретичних матеріалів важливим є ілюстративний ряд на лекційних і семінарських заняттях.

Основна мета навчального проектування – набуття студентами знань з історії мистецтва, стильових напрямів; оволодіння спеціальною термінологією і, таким чином, підготовка висококваліфікованого працівника.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- визначення й оволодіння системою понять та категорій;
- набуття навичок пошуку інформації, що стосується історії мистецтва;
- аналіз різноманітних фактів і явищ, формування власних поглядів і презентація їх в усній і письмовій формах;
- визначення особливостей розвитку візуального мистецтва, найвизначніших пам'яток з архітектури, живопису й скульптури;
- розуміння відмінних рис стилістичних напрямків та аналіз мистецьких творів різних періодів і мистецьких шкіл.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студенти повинні **знати**:

- основні поняття про візуальне мистецтво, його специфіку, формування історичних послідовностей;
- особливості історичного розвитку мистецтва, його класифікацію; художній внесок митців (творчі етапи розвитку стилів); тенденції розвитку сучасного мистецтва;
- специфічні мистецькі терміни, необхідні для аналізу того чи іншого мистецького твору.

вміти:

- давати загальну характеристику певного історичного етапу та стильового напрямку;

- оцінювати зразки мистецтва різних стилів, зокрема, давати обґрунтовані естетичні судження щодо них;
- укласти і проаналізувати словник мистецтвознавчих термінів і тим самим щоразу поповнювати власний термінологічний запас з мистецької сфери;
- виконати на основі набутих знань тестові завдання з історії мистецтва та застосувати набуті знання у подальшій творчій практиці;
- використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Графічний дизайн» (2024/2025)).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК7. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	ПРН13. Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну.
СК5. Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.	ПРН14. Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.
	ПРН15. Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1		
Семестр	1, 2		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	28 (в годинах)	4 (в годинах)
	семінари	56 (в годинах)	12 (в годинах)
Самостійна робота		96 (в годинах)	164 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
-	Історія дизайну

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль I.

Тема 1. Історія мистецтва. Класифікація та жанрова характеристика образотворчого мистецтва (2 год).

Образотворче мистецтво як вид творчої діяльності людини. Жанри образотворчого мистецтва, основні ознаки. Станковий та монументальний живопис, техніки виконання. Графіка рукотворна та друкована, типи гравюр. Поділ скульптури за формою – кругла та рельєф. Архітектурні стилі – загальний огляд (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 3. Мистецтво Стародавнього Єгипту (IV тис. до н.е. – IV ст. до н.е.) (2 год.).

Єгипетське канонічне мистецтво – переплетення сюжету та текстів у розписах гробниць. Канон у створенні давньоєгипетської скульптури. Похоронні культові споруди – мастаба. Основні риси рельєфу раннього царства на прикладі стелли фараона Джета. Піраміда Джосера в Саккара – перша спроба побудови піраміди. Комплекс пірамід в Гізі. Залежність стилістичних ознак мистецтва від політичної діяльності правителів Стародавнього Єгипту (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 5. Мистецтво Стародавньої Греції (II тис. до н.е. – I ст. до н.е.) (2 год.).

Крито-мікенська культура – палац у Кноссі. Мистецтво кераміки – поява протогеометричного стилю. Складна система міфологічного світобачення давніх греків, вплив на сюжети в образотворчому мистецтві. Розробка ордерної системи в архаїчний період. Архітектура храму – периптер. Скульптура (куриси та кори). Період класики – розквіт мистецтва Стародавньої Греції. Ансамбль Афінського Акрополю. Вплив синкретичної елліністичної релігії на мистецтво цього періоду (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 6. Мистецтво Стародавнього Риму (VIII ст. до н.е. – IV ст. н.е.) (2 год.).

Історичні передумови формування цивілізації Стародавнього Риму. Вплив Давньої Греції на мистецтво Стародавнього Риму. Архітектура республіканського Риму. Ансамбль фрескового живопису з Вілли Містерій. Вплив культу померлих на мистецтво римської скульптури республіканського періоду. Купол у римській архітектурі. Пантеон. Римський форум. Індивідуальні риси характеру у фаюмських портретах.

Тема 9. Мистецтво Візантії (V – XIII ст.) (2 год.).

Тенденції розвитку культури Візантії: антична і східнохристиянська. Катакомби – перші пам'ятки християнського мистецтва (II – III ст.) Храм св. Софії в Константинополі як зразок архітектури базилікального типу. Хрестово-купольний тип храму (VIII – поч. IX ст.). Мозаїки Равенни. Канонічна система церковного живопису. Пізньовізантійське мистецтво (XIII – поч. XV ст.) (*1; 2; 8; 12; 41*).

**Тема 11. Романське мистецтво в Західній Європі
(XI – XII ст.) (2 год.).**

Роль церкви в формуванні романського мистецтва. Архітектура соборів Англії, Німеччини, Іспанії, Італії та Франції. Релігійний характер скульптури романської доби. Хрестові походи та їх вплив мистецьку стилістику (*1; 2; 8; 12; 41*).

Тема 13. Мистецтво доби Відродження в Італії (друга пол. XIII – поч. XVI ст.) (2 год.).

Розвиток гуманістичних поглядів в Італії – Франческо Петрарка (1304-1374) та Джованні Бокаччо (1313-1375). Фрески Джотто – звільнення італійського живопису від впливу середньовіччя. Філіппо Брунелескі та Альберті як основоположники ренесансної архітектури. Нові риси в мистецтві скульптури (Гіберті, Донателло). Фрески Мазаччо. Живопис в період правління Лоренцо Медічі, Флоренція. Творчість Боттічеллі (1445-1510). Визначні діячі мистецтва періоду Високого Відродження – Леонардо да Вінчі (1452-1519), Рафаель (1483-1520), Мікеланджело (1475-1564), Тиціан (1485-1576). Пізнє Відродження (*1; 2; 8; 12; 41*).

Змістовий модуль II.

Тема 15. Мистецтво Західної Європи XVII ст.: бароко. Особливості стилю рококо у Західній Європі XVIII ст. (2 год.).

Основні стилістичні риси бароко. Рим як центр розвитку мистецтва бароко. Архітектор та скульптор Лоренцо Берніні. Живопис Караваджо. Творчість Рубенса у Фландрії та Рембрандта в Голландії. Побутовий жанр в роботах Де Віте, Де Хоох та Вермеєра Дельфтського. Представник пейзажного живопису Якоб ван Рейсдаль. Голландський натюрморт. Розвиток мистецтва Іспанії в першій половині XVII ст. Архітектура заміських будинків аристократії. Інтер'єр готелю Субіз. Живопис Ватто і Буше. Риси романтизму в портретах Фрагонара. Розписи Джованні Баттіста Тьєполо в палацах (*1; 2; 8; 12; 41*).

**Тема 16. Мистецтво Західної Європи XVII ст.: класицизм.
(2 год.).**

Франція – батьківщина класицизму. Архітектори доби класицизму: Франсуа Мансар, Луї Лево. Ансамбль палацу та парку у Версалі. Сюжети античної міфології та Біблії в живописі Нікола Пуссена (1594-1665). Графіка періоду класицизму – творчість Жака Калло (1592-1635) (*1; 2; 8; 12; 41*).

Тема 17. Мистецтво Епохи Просвітництва XVIII ст. (2 год.).

Зародження руху просвітників в Англії. Філософські погляди епохи Просвітництва у Франції та Німеччині, їх вплив на оцінювання творів мистецтва. Поява публічних виставок – салонів у Франції. Архітектура Англії XVIII ст. – пейзажний парк. Англійські живописці Епохи Просвітництва: Хогарт, Рейнольдс та Гейнсборо. (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 18. Мистецтво Західної Європи першої половини XIX ст. (2 год.).

Вплив археологічних розкопок на основні тенденції в мистецтві початку XIX ст. Революційний класицизм Давида. Романтизм Жеріко та Делакруа в образотворчому мистецтві Франції. Жанр карикатури в творчості Домье. Пейзажний живопис Каміля Коро (1796-1875). Нововведення в англійському реалістичному пейзажі – Джон Констебл (1776-1837). (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 19. Мистецтво Західної Європи другої половини XIX ст. (2 год.).

Соціальні та політичні реформи як основні чинники впливу на мистецтво другої половини XIX ст. Творчість Гюстава Курбе (1819-1877). Порушення канонів офіційного мистецтва в живописі Едуарда Мане (1832-1883) та Едгара Дега (1834-1917). Мистецтво прерафаелітів. Імпресіоністи: творчість Моне та Ренуара. Скульптура Родена. (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 20. Мистецтво Західної Європи першої половини XX ст. (2 год.).

Символізм і модерн у західноєвропейському мистецтві межі XIX – XX ст. Національні особливості модерну в країнах Європи. Творчість А. Матісса, А. Марке, А. Дерена, Ж. Брака. Поєднання інтенсивної колористики зі спрощеною формою. Експресіонізм у західноєвропейському мистецтві. «Крик» як категорія естетики Е. Мунка й експресіонізму. Німеччина: група «Міст». Основа художнього мислення італійського футуризму. Формування концепції безпредметного мистецтва – абстракціонізм.

Тема 21. Розвиток модерністського мистецтва (друга пол. XX ст.). (2 год.).

Візуальна естетика постмодернізму. Мистецтво у засобах масової інформації. Масовий спосіб існування мистецтва. Абстрактний експресіонізм, представлений художниками знаменитої нью-йоркської школи (Джексон Поллок, Віллем де Кунінг, Макс Ротко). Творчість Марселя Дюшана – дадаїзм. Поп-арт і використання шаблонів масової культури. Творчість Е. Ворхола, Дж. Джонса, Р. Раушенбаха, Р. Ліхтенштейна. Вплив поп-арту та гіперреалізм. Фотографія та сучасне мистецтво. Оп-арт: використання оптичних ефектів у творчості В. Вазарелі. Концептуалізм і мистецтво як текст (Дж. Кошут). Кітч. Соц-арт. Мистецтво сьогодення – «нова хвиля» художнього авангарду в мистецтві процесу (ленд-арт, графіті, татуаж, пірсинг, хепенінг, інсталяція та перформанс) (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 22. Трипільська культура та скіфські племена на території сучасної України. (2 год.).

Археологічні відкриття трипільської культури. Характеристика глиняних виробів та виробів з міді. Моделі трипільського житла. Антропоморфна пластика (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 23. Мистецтво України доби Київської Русі. (2 год.).

Періоди існування Руської держави. Прийняття християнства та вплив церкви на культуру Київської Русі. Архітектура соборів, Софійський собор у Києві. Замкова архітектура Галицько-Волинського князівства. Формування мистецтва фрески та мозаїки на основі візантійської мистецької школи. Іконопис. Мініатюра в рукописах періоду Київської Русі. Декоративно-прикладне мистецтво, ювелірні техніки (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 24. Ренесансне мистецтво на землях України (друга пол. XVI – перша пол. XVII ст.). (2 год.).

Україна у складі Речі Посполитої. Регулярне планування забудови Кам'янця-Подільського. Ренесансні архітектурні пам'ятки Львова. Храмова скульптура XVI – XVII століття. Скульптурний портрет. Пам'ятки надгробкового характеру. Монументальний живопис: розписи дерев'яних церков народними майстрами. Станковий живопис. Художники Федір Сенькович та Микола Петрахович. Портретний жанр, донаторські та натрунні зображення (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 25. Мистецтво періоду бароко (друга пол. XVII ст.) та рококо (кін. XVIII ст.). (2 год.).

Архітектура козацького бароко (XVII ст.). Іллінська церква в Суботові (1653) – перехідний етап від Ренесансу до бароко. Собор св. Юра у Львові. Вплив італійських майстрів на розвиток барокового мистецтва в Україні. Техніка металопластики в бароковій скульптурі Центральної України. Експресія руху фігур святих в скульптурі українського рококо. Творчість Й. Пінзеля. Малярство бароко: творчість Ю. Шимоновича, М. Альтомонте. Найвидатніші представники іконописного малярства (І. Руткович, Й. Кондзелевич). (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 26. Українське мистецтво класицизму та романтизму (кін. XVIII – XIX ст.). (2 год.).

Палацові комплекси та паркове мистецтво Поділля та Волині. Парковий ансамбль «Софіївка» в Умані. Пам'ятки класицизму у Львові. Генеральні плани реконструкції Києва. Античне оформлення площі Ринок у Львові, прикрашання фасадів рельєфами на міфологічні теми. Діяльність скульпторів Гартмана та Йоганна Вітверів, Антона і Йогана Шимзерів. Надгробкова скульптура.

Львівські художники на межі XVIII – XIX ст. Ктиторський портрет. Творчість Тараса Шевченка періоду романтизму (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 27. Мистецтво України XX ст. Розвиток архітектурної творчості. (2 год.).

Мистецтво скульптури. Нові будівельні матеріали, процеси урбанізації. Особливість львівського вокзалу. Містобудівельний розвиток Києва (архітектор В. Городецький). Стиль модерн в архітектурі XX ст. Скульптори Галичини і Волині, пластичне оздоблення в архітектурі модерну. Олександр Архипенко і розвиток авангардної скульптури. Скульптор І. Севера та його учні (1; 2; 8; 12; 41).

Тема 28. Мистецтво України XX століття. Малярство. (2 год.).

Рух передвижників в українському живописі. Художня діяльність М. Пимоненка, С. Васильківського. Символізм у творчості Ф. Кричевського, П. Холодного. Монументальний живопис А. Петрицького. Мистецькі пошуки в малярстві художників-авангардистів: В. Єрмилов, К. Малевич, О. Екстер, О. Богомазов. Михайло Бойчук і художня течія «бойчукізм». Галицькі художники (А. Манастирський, І. Труш, О. Кульчицька, М. Сосенко, О. Новаківський, П. Ковжун). (1; 2; 8; 12; 41).

Зміст семінарських занять

Тема 1. Історія мистецтва. Класифікація та жанрова характеристика образотворчого мистецтва.

Образотворче мистецтво як вид творчої діяльності людини. Жанри образотворчого мистецтва, основні ознаки. Станковий та монументальний живопис, техніки виконання. Графіка рукотворна та друкована, типи гравюр. Поділ скульптури за формою – кругла та рельєф. Архітектурні стилі – загальний огляд. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Назвіть завдання і функції історії мистецтва. 2. Види та жанри образотворчого мистецтва. 3. Графіка та її особливості у техніці виконання. 4. Поділ скульптури за формою зображення. 5. Коротка хронологія історії мистецтва: основні етапи). *Завдання для самостійної роботи:* (здобувачі мають підготувати словник-довідник мистецьких термінів).

Тема 2. Мистецтво первісної людини (40 тис. рр. до н.е. – I тис. до н.е.).

Поділ мистецтва первісної людини на періоди: палеоліт, мезоліт, неоліт, бронзова та залізна доба. Види образотворчого мистецтва палеоліту: петрогліфи,

малюнки (печера Альтаміра, печера Ласко, печера Фон де Гом), скульптура («палеолітичні венери»). Мегалітична архітектура. Поява гончарного кола та керамічного мистецтва в епоху неоліт. Художня обробка металів в добу бронзи та заліза (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Печерні розписи палеолітичного мистецтва: загальна характеристика. 2. Відкриття живопису палеоліту в печері Альтаміра (Іспанія). 3. Палеолітичні «венери» – функції та характерні ознаки малої пластики. 3. Поява мегалітичної архітектури в епоху неоліту, її основні види. 4. Комплекс Стоунхендж як приклад змін у культурній революції. 5. Бронзова та Залізна доба в мистецтві давніх культур).

Тема 3. Мистецтво Стародавнього Єгипту (IV тис. до н.е. – IV ст. до н.е.).

Єгипетське канонічне мистецтво – переплетення сюжету та текстів у розписах гробниць. Канон у створенні давньоєгипетської скульптури. Похоронні культові споруди – мастаба. Основні риси рельєфу раннього царства на прикладі стелли фараона Джета. Піраміда Джосера в Саккара – перша спроба побудови піраміди. Комплекс пірамід в Гізі. Залежність стилістичних ознак мистецтва від політичної діяльності правителів Стародавнього Єгипту. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання: Ранньодинастичний період. «Плита фараона Нармера» як зразок поєднання в мистецтві канонічних правил у зображенні (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Поява монументальної архітектури в Стародавньому Єгипті. Комплекс пірамід в Гізі. 2. Функції та призначення скульптурок у шетбі у мистецтві Єгипту Середнього царства. 3. Архітектурний комплекс храму жінки-фараона Хатшепсут. 4. Скульптура періоду Нового царства – колоси Мемнона. 5. Гробниця Тутанхамона та опис знайдених у ній артефактів. 6. Живопис Нового царства: розписи гробниці Небамуна.

Тема 4. Мистецтво давньої Месопотамії (IV тис. до н.е. – VI ст. до н.е.).

Найдавніші міста-держави на території Межиріччя. Писемність, бібліотека Ашшурбаніпала. Архітектура прямокутних форм – зикурати. Канонічне зображення людей в образотворчому мистецтві. Скульптури адорантів. Ассирійські батальні рельєфи (палац Саргона III в Дур-Шаррукіні, палац Ашшурбаніпала у Ніневії). Нововавилонське царство – архітектурний ансамбль міста Вавилон (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Особливості шумерського мистецтва – скульптура та архітектура. 2. Значення та характеристика сюжету пам'ятки із царського поховання: штандарт із Ура. 3. Вплив військової тематики в скульптурі голова аккадського правителя. 4. Стела з «Кодексом Хаммурапі» як зразок мистецького та державотворчого артефакту. 5. Нововавилонське царство та втілення синтезу мистецтв в оздобленні воріт Іштар у Вавилоні.

Тема 5. Мистецтво Стародавньої Греції (II тис. до н.е. – I ст. до н.е.).

Крито-мікенська культура – палац у Кноссі. Мистецтво кераміки – поява протогеометричного стилю. Складна система міфологічного світобачення давніх греків, вплив на сюжети в образотворчому мистецтві. Розробка ордерної системи в архаїчний період. Архітектура храму – периптер. Скульптура (куриси та кори). Період класики – розквіт мистецтва Стародавньої Греції. Ансамбль Афінського Акрополю. Вплив синкретичної елліністичної релігії на мистецтво цього періоду. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Поняття ордерної системи в архітектурі Давньої Греції періоду архаїки. Основний тип грецького храму. 2. Грецький вазопис чорнофігурного та червонофігурного стилю. 3. Скульптура періоду ранньої класики: характеристика особливостей образу скульптури «Дельфійський візничий». 4. Ансамбль Афінського акрополю. Храм Парфенон та його скульптурне оздоблення. 5. Еліністичний період в мистецтві Давньої Греції: скульптура Ніки Самофракійської.

Тема 6. Мистецтво Стародавнього Риму (VIII ст. до н.е. – IV ст. н.е.).

Історичні передумови формування цивілізації Стародавнього Риму. Вплив Давньої Греції на мистецтво Стародавнього Риму. Архітектура республіканського Риму. Ансамбль фрескового живопису з Вілли Містерій. Вплив культу померлих на мистецтво римської скульптури республіканського періоду. Купол у римській архітектурі. Пантеон. Римський форум. Індивідуальні риси характеру у фаюмських портретах. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Мистецтво Давнього Риму періоду республіки (509 р. до н.е.–31 р. до н.е.). 2. Чотири стилі римського настінного живопису. 3. Скульптура імперського Риму, класичні традиції. Статуя Август з Прима-Порта. 4. Значення та функції форуму для громадян Риму. 5. Пантеон як приклад римської інженерії. 6. Амфітеатр Колізей. 7. Основні ознаки пізньоантичного мистецтва.

Тема 7. Мистецтво Стародавнього Сходу: Стародавня Індія.

Найдавніші археологічні знахідки культури Стародавньої Індії в містах Махенджо-Даро та Хараппа. Архітектура присвячена релігії буддизму – ступа, скельні храми. Скульптура Гандхари. Період правління Гуптів, розквіт мистецтва Стародавньої Індії. Розписи печерних храмів Аджанти. Культ богів у мистецтві індуїзму – скельний храм Кайласанатха. Синтез скульптури та архітектури. Мистецтво Стародавньої Індії після завоювання мусульман. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Мистецтво цивілізацій долини Інду Мохенджо-Даро і Хараппи.
2. Характеристика культових споруд періоду правління імператора Ашоки (268-232 рр. до н. е.). Символіка зображення на ступах.
3. Мистецтво періоду Гуптів (4–5 ст.).
4. Розписи печерних храмів Аджанти (2 ст. до н.е.–7 ст.н.е).
5. Традиція скельних храмів. Печерні храми Еллори (7-9 ст.).

Тема 8. Мистецтво Стародавнього Китаю та Японії.

Культура розписної кераміки Давнього Китаю. Перші держави на території Китаю – II тис. до н.е. Оборонна архітектура – Велика Китайська Стіна. Рельєфи на стінах гробниць як ілюстрація давніх культів та вірувань. Буддійські монастирі в печерах. Розквіт мистецтва Стародавнього Китаю в період держав Тан і Сун. Нашестя монголів та їх вплив на розвиток мистецтва в період Юань. Вплив природних стихій на архітектуру Японії (VI ст.). Буддійські храми та скульптура. Японська школа живопису XI–XII ст. н.е. Мистецтво ксилографії. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Мистецькі вироби династії Шан – вироби з бронзи ритуального посуду.
2. Ритуальні предмети з нефриту періоду неоліту та I ст. н.е. у Китаї.
3. Буддійські монастирі Китаю в добу середньовіччя. Рельєфи та скульптура печер Лунменя і Юньгана.
4. Мистецтво живопису в творчості Ван Вей (8 ст.).
5. Основні характерні риси у виробництві порцеляни Китаю династії Мін (1368–1644 рр.).

Тема 9. Мистецтво Візантії (V – XIII ст.).

Тенденції розвитку культури Візантії: антична і східнохристиянська. Катакомби – перші пам'ятки християнського мистецтва (II – III ст.) Храм св. Софії в Константинополі як зразок архітектури базилікального типу. Хрестово-купольний тип храму (VIII – поч. IX ст.). Мозаїки Равенни. Канонічна система церковного живопису. Пізньовізантійське мистецтво (XIII – поч. XV ст.). (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Які основні сюжети розпису ранньохристиянських катакомб?
2. Храм св. Софії в Константинополі – тип архітектури, основні мозаїчні цикли.
3. Мистецтво

мозаїки в церкві Сан-Вітале в Равенні. 4. Іконопис Візантійської імперії: основні іконографічні типи. 5. Паризький псалтир як зразок мистецтва книжкової мініатюри в період Македонського ренесансу. 6. Скульптура та ювелірні вироби періоду Візантійської імперії.

Тема 10. Мистецтво Західної Європи (V – X ст.).

Взаємовпливи у мистецтві народної творчості «варварських» племен, античної традиції та раннього християнства. Кельтська символіка на кам'яних хрестах. Орнаментальне оздоблення Євангелія. Імперія Каролінгів – вплив античності в архітектурі. Ювелірна та статуарна пластика. Мозаїка церкви Жермінї де-Пре. Фрески церкви Сен-Жермен. Мистецтво в епоху Оттона. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Охарактеризуйте основні архітектурні пам'ятки доби Меровінгів. 2. Які основні стилістичні риси скульптури варварів V-VII ст.? 3. Мініатюра доби Меровінгів на прикладі оздоблення Євангелія з Ехтернаха. 4. Мистецькі артефакти із поховання Саттон Гу (Англія) 5. Поєднання кельтського стилю та християнської символіки на кам'яних ірландських хрестах. 6. Собор Карла Великого в Аахені (Палатинська капела). 7. Оздоблення Євангелія в період Каролінгів VIII–IX ст.

Тема 11. Романське мистецтво в Західній Європі (XI – XII ст.).

Роль церкви в формуванні романського мистецтва. Архітектура соборів Англії, Німеччини, Іспанії, Італії та Франції. Релігійний характер скульптури романської доби. Хрестові походи та їх вплив мистецьку стилістику. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Звідки виник термін «романський стиль»? Основні характеристики романської архітектури. 2. Церква Сен П'єра (святого Петра) у Муассаку, Франція – архітектурні та скульптурні елементи романського стилю. 3. Архітектурний стиль Італії романської доби – ансамбль в Пізі. 4. Фресковий розпис в церкві Сан-Клімент (Св. Климент), Тауль, Іспанія. 5. Реалістичні тенденції світського живопису романської доби в оздобленні гобелену (килиму) з Байо (XI ст.).

Тема 12. Готичне мистецтво в Західній Європі (XIII – XV ст.).

Готичний собор як зразок синтезу архітектури, скульптури та живопису. Собор у Солсбері (Англія), собор у Фрайбурзі (Німеччина), собор Паризької Богоматері, собор у Реймсі, Руанський собор (Франція). Вплив ордену францисканців та домініканців на архітектуру Італії (XII - поч. XIII ст.). Вотивна та меморіальна пластика Франції. Книжкова мініатюра, ілюстрування світських

книг. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Які основні характерні ознаки архітектури готичного собору: на прикладі собору Паризької Богоматері (Нотр-Дам де Парі); 2. Світська готична архітектура – Палац дожів у Венеції. 3. Скульптура Шартрського собору (нові стилістичні риси). 4. Мистецтво вітражу як естетичний та конструктивний елемент готичної архітектури. 5. Стиль братів Лімбург в мініатюрах «Розкішного часослова герцога Беррійського», 1410–1416.

Тема 13. Мистецтво доби Відродження в Італії (друга пол. XIII – поч. XVI ст.).

Розвиток гуманістичних поглядів в Італії – Франческо Петрарка (1304-1374) та Джовані Бокаччо (1313-1375). Фрески Джотто – звільнення італійського живопису від впливу середньовіччя. Філіппо Брунелескі та Альберті як основоположники ренесансної архітектури. Нові риси в мистецтві скульптури (Гіберті, Донателло). Фрески Мазаччо. Живопис в період правління Лоренцо Медічі, Флоренція. Творчість Боттічеллі (1445-1510). Визначні діячі мистецтва періоду Високого Відродження – Леонардо да Вінчі (1452-1519), Рафаель (1483-1520), Мікеланджело (1475-1564), Тиціан (1485-1576). Пізнє Відродження. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Фрески Джотто як втілення ідеалів реалізму в період Проторенесансу (12-13 ст). 2. Становлення нових рис мистецтва Раннього Відродження в архітектурі Брунеллескі. 3. Античні впливи в скульптурі Донателло. 4. Монументальний фресковий живопис Мазаччо. 5. Втілення рис витонченості та аристократичності у творчості Сандро Боттічеллі. 6. Майстри Високого Відродження – творчість Леонардо да Вінчі. 7. Основні творіння Мікеланджело в скульптурі, архітектурі та живописі.

Тема 14. Північне Відродження – Нідерланди, Франція, Німеччина (XV – XVI ст.).

Риси формування мистецтва Ренесансу в Нідерландах, творчість Ян ван Ейка (1390-1441) та Пітера Брейгеля Старшого (1525-1569). Творчість Ієроніма Босха. Ідеї французького Відродження в літературі. Поширення світського мистецтва: Жан Фуке (1420-1481) – придворний живописець. Розквіт німецького гуманізму в творчості Альбрехта Дюрера (1471-1528). (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Новаторські ідеї Яна ван Ейка в живописі Гентського вівтаря. 2. Звернення до народного фольклору та риси сарказму в роботах Ієроніма Босха («Корабель

дурнів», «Сім смертних гріхів», тощо). 3. Жанровий живопис Пітера Брейгеля Старшого. 4. Представники німецького Відродження – творчість Альбрехта Дюрера. 5. Ганс Гольбейн Молодший та його портрети видатних особистостей епохи.

Завдання для самостійної роботи: (здобувачі мають підготувати проєкт (доповідь-презентацію) на тему: «Фільм про улюбленого художника, мистецькі течії чи напрями»).

Змістовий модуль II.

Тема 15. Мистецтво Західної Європи XVII ст.: бароко. Особливості стилю рококо у Західній Європі XVIII ст.

Основні стилістичні риси бароко. Рим як центр розвитку мистецтва бароко. Архітектор та скульптор Лоренцо Берніні. Живопис Караваджо. Творчість Рубенса у Фландрії та Рембрандта в Голландії. Побутовий жанр в роботах Де Віте, Де Хоох та Вермеєра Дельфтського. Представник пейзажного живопису Якоб ван Рейсдаль. Голландський натюрморт. Розвиток мистецтва Іспанії в першій половині XVII ст. Архітектура замських будинків аристократії. Інтер'єр готелю Субіз. Живопис Ватто і Буше. Риси романтизму в портретах Фрагонара. Розписи Джованні Баттіста Тьєполо в палацах. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Творчість архітектора та скульптора епохи бароко Лоренцо Берніні. 2. Основні стилістичні риси в живописі Караваджо. 3. Головні теми відображені в роботах Пітера Пауля Рубенса. 4. Характеристика твору «Даная» нідерландського художника Рембрандта. 5. Різновиди голландських натюрмортів 17 ст., основні представники цього жанру. 6. Дизайнерські рішення Жермена Бофрана в інтер'єрі палацу Субіз (рококо). 7. Антуан Ватто – майстер «галантного жанру» в живописі рококо. 8. Огляд роботи «Портрет мадам де Помпадур» Буше. 9. Стиль рококо в декоративно-ужитковому мистецтві.

Тема 16. Мистецтво Західної Європи XVII ст.: класицизм.

Франція – батьківщина класицизму. Архітектори доби класицизму: Франсуа Мансар, Луї Лево. Ансамбль палацу та парку у Версалі. Сюжети античної міфології та Біблії в живописі Нікола Пуссена (1594-1665). Графіка періоду класицизму – творчість Жака Калло (1592-1635). (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Архітектура класицизму. Комплекс Версальського палацу: основні риси притаманні стилю класицизм. 2. Церква Дому інвалідів у Парижі. Архітектор А. Мансар. 3. Класицизм у Англії. Загальна х-ка. Ініго Джонс. 4. Англійський

ландшафтний парк. Вільям Кент. 5. Огляд та характеристика живописного полотна «Смерть Германіка» Нікола Пуссена. 6. Творчість французького художника Шарля Лебрена. 7. Риси національної традиції в творчості Жоржа де Латура. 8. Основні композиційні прийоми пейзажу класицизму в картинах Клода Лоррена.

Тема 17. Мистецтво Епохи Просвітництва XVIII ст.

Зародження руху просвітників в Англії. Філософські погляди епохи Просвітництва у Франції та Німеччині, їх вплив на оцінювання творів мистецтва. Поява публічних виставок – салонів у Франції. Архітектура Англії XVIII ст. – пейзажний парк. Англійські живописці Епохи Просвітництва: Хогарт, Рейнольдс та Гейнсборо. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Основні пам'ятки французької архітектури класичного стилю в другій половині XVIII ст. 2. Особливості робіт французького художника Шардена. 3. Творчість англійського художника У.Хогарта. 4. Портретисти епохи Просвітництва Рейнальдс та Гейнсборо. 5. Характеристика жанру ведуги венеційської школи живопису, основні представники.

Тема 18. Мистецтво Західної Європи першої половини XIX ст.

Вплив археологічних розкопок на основні тенденції в мистецтві початку XIX ст. Революційний класицизм Давида. Романтизм Жеріко та Делакруа в образотворчому мистецтві Франції. Жанр карикатури в творчості Дом'є. Пейзажний живопис Каміля Коро (1796-1875). Нововведення в англійському реалістичному пейзажі – Джон Констебл (1776-1837). (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Стиль ампір у Франції, Паризька Тріумфальна арка. 2. Революційний класицизм у творчості Жак Луї Давида. 3. Здобутки та нововведення в портретному жанрі французького художника Енгра. 4. Основні риси романтизму в живописі Теодора Жеріко на прикладі роботи «Пліт Медузи». 5. Романтизм в німецькому образотворчому мистецтві: Філіпп Отто Рунге та Каспар Давид Фрідріх. 6. Відмінні риси пейзажу в роботах англійських художників Констебла та Тернера. 7. Новаторський та бунтарський характер творчості Франсіско Гої.

Тема 19. Мистецтво Західної Європи другої половини XIX ст.

Соціальні та політичні реформи як основні чинники впливу на мистецтво другої половини XIX ст. Творчість Гюстава Курбе (1819-1877). Порушення канонів офіційного мистецтва в живописі Едуарда Мане (1832-1883) та Едгара Дега (1834-1917). Мистецтво прерафаелітів. Імпресіоністи: творчість Моне та

Ренуара. Скульптура Родена. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Архітектура 3х. Європи другої пол. 19 ст. Основні тенденції.
2. Графіка 3х. Європи другої пол. 19 ст. Творчість Оноре Дом'є.
3. Живопис. Реалізм як художній напрям у творчості Курбе і Франсуа Мілле.
4. Характеристика творчості Едуарда Мане.
5. Тема балету в роботах художника-імпресіоніста Едгара Дега.
6. Основні риси імпресіонізму на прикладі картини Клода Моне «Враження. Схід сонця».
7. Творчість представника неоімпресіонізму – Жоржа Сера.
8. Творчість скульптора Огюста Родена.
9. Життя і творчість Поля Гогена.
10. Особистісний та художній феномен Вінсента Ван Гога.

Тема 20. Мистецтво Західної Європи першої половини ХХ ст.

Символізм і модерн у західноєвропейському мистецтві межі ХІХ – ХХ ст. Національні особливості модерну в країнах Європи. Творчість А. Матісса, А. Марке, А. Дерена, Ж. Брака. Поєднання інтенсивної колористики зі спрощеною формою. Експресіонізм у західноєвропейському мистецтві. «Крик» як категорія естетики Е. Мунка й експресіонізму. Німеччина: група «Міст». Основа художнього мислення італійського футуризму. Формування концепції безпредметного мистецтва – абстракціонізм. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Характерні риси стилю модерн в архітектурі: творчість Антоніо Гауді.
2. Основні художні течії в образотворчому мистецтві поч. ХХ ст. – фовізм (видатні представники).
3. Мистецька течія експресіонізму в творчості Мунка, Нольде та Отто Дікса.
4. Аналіз символічного зображення в роботах Густава Клімта.
5. Течія кубізму в образотворчому мистецтві поч. ХХ ст. – характеристика роботи Пабло Пікассо «Авіньйонські дівчата».
6. Василь Кандинський як теоретик та практик абстракціонізму в мистецтві.
7. Риси сюрреалізму в картинах Сальвадора Далі.

Тема 21. Розвиток модерністського мистецтва (друга пол. ХХ ст.).

Візуальна естетика постмодернізму. Мистецтво у засобах масової інформації. Масовий спосіб існування мистецтва. Абстрактний експресіонізм, представлений художниками знаменитої нью-йоркської школи (Джексон Поллок, Віллем де Кунінг, Макс Ротко). Творчість Марселя Дюшана – дадаїзм. Поп-арт і використання шаблонів масової культури. Творчість Е. Уорхола, Дж. Джонса, Р. Раушенбаха, Р. Ліхтенштейна. Вплив поп-арту та гіперреалізм. Фотографія та сучасне мистецтво. Оп-арт: використання оптичних ефектів у творчості В. Вазарелі. Концептуалізм і мистецтво як текст (Дж. Кошут). Кітч. Соц-арт. Мистецтво сьогодення – «нова хвиля» художнього авангарду в мистецтві процесу (ленд-арт, графіті, татуаж, пірсинг, хепенінг, інсталяція та

перформанс). (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на **наступні питання:**

1. Приклади стилю хай-тек в архітектурі. 2. Основні принципи деконструктивізму в роботах архітекторки Захи Хадід. 3. Представники абстрактного експресіонізму: Джексон Поллок. 4. Засновник поп-арту – Енді Воргол. 5. Творчість Роберта Раушенберга як приклад поєднання різних мистецьких стилів. 6. Філософія концептуалізму в роботах Брюса Наумана та Іва Кляйна. 7. Марина Абрамович – представниця мистецтва перформансу.

Тема 22. Трипільська культура та скіфські племена на території сучасної України.

Археологічні відкриття трипільської культури. Характеристика глиняних виробів та виробів з міді. Моделі трипільського житла. Антропоморфна пластика. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на **наступні питання:**

1. Відкриття трипільської цивілізації та її основні культурні характеристики. 2. Зв'язок трипільської архітектури, живопису та кераміки. 3. Зооморфна та антропоморфна пластика Трипілья. 4. Звіриний стиль в пластиці скіфської пекторалі.

Тема 23. Мистецтво України доби Київської Русі.

Періоди існування Руської держави. Прийняття християнства та вплив церкви на культуру Київської Русі. Архітектура соборів, Софійський собор у Києві. Замкова архітектура Галицько-Волинського князівства. Формування мистецтва фрески та мозаїки на основі візантійської мистецької школи. Іконопис. Мініатюра в рукописах періоду Київської Русі. Декоративно-прикладне мистецтво, ювелірні техніки. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на **наступні питання:**

1. Архітектура Київської Русі – Десятинна церква в Києві, X ст. 2. Пам'ятки оборонної архітектури Київської Русі. Золоті ворота, XI ст. 3. Синтез мистецтв в соборі Софії Київської: мозаїка, фрески, скульптура. 4. Основні іконографічні стилі доби Київської Русі. 5. Книжкова мініатюра Київської Русі.

Тема 24. Ренесансне мистецтво на землях України (друга пол. XVI – перша пол. XVII ст.).

Україна у складі Речі Посполитої. Регулярне планування забудови Кам'янець-Подільського. Ренесансні архітектурні пам'ятки Львова. Храмова скульптура XVI – XVII століття. Скульптурний портрет. Пам'ятки надгробкового характеру. Монументальний живопис: розписи дерев'яних церков народними майстрами.

Станковий живопис. Художники Федір Сенькович та Микола Петрахович. Портретний жанр, донаторські та натрунні зображення. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Архітектура періоду Ренесансу в Україні: основні фортеці та замки кін. XVI-першої половини XVII століття. 2. Ренесансний ансамбль у Львові – Успенська церква, вежа Корнякта і каплиця Трьох Святителів. 3. Скульптурне оздоблення каплиці Боїмів та Кампіанів. 4. Ренесансні надгробки як прояв уваги до людської особистості. 5. Живописна творчість М. Петраховича та Ф. Сеньковича – основні нововведення в стилістиці іконопису та портрету. 6. Характеристика портретного жанру кін. XVI–поч. XVII ст.

Тема 25. Мистецтво періоду бароко (друга пол. XVII ст.) та рококо (кін. XVIII ст.).

Архітектура козацького бароко (XVII ст.). Іллінська церква в Суботові (1653) – перехідний етап від Ренесансу до бароко. Собор св. Юра у Львові. Вплив італійських майстрів на розвиток барокового мистецтва в Україні. Техніка металопластики в бароковій скульптурі Центральної України. Експресія руху фігур святих в скульптурі українського рококо. Творчість Й. Пінзеля. Малярство бароко: творчість Ю. Шимоновича, М. Альтомонте. Найвидатніші представники іконописного малярства (І. Руткович, Й. Кондзелевич). (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Храмова архітектура періоду бароко в Україні: Іллінська церква в Суботові (1653), Миколаївська церква (1668) в Ніжині. 2. Стильові зміни в архітектурі XVIII ст. пов'язані з творчістю архітектора Ф. Растреллі (Андріївська церква, Маріїнський палац). 3. Собор св. Юра у Львові – синтез барокової архітектури і скульптури. 4. Риси барокового мистецтва в живописі Ю. Шимоновича та М. Альтомонте. 5. Йов Кондзелевич і новаторство у створенні образів для Богородчанського іконостасу (1698–1705).

Тема 26. Українське мистецтво класицизму та романтизму (кін. XVIII – XIX ст.).

Палацові комплекси та паркове мистецтво Поділля та Волині. Парковий ансамбль «Софіївка» в Умані. Пам'ятки класицизму у Львові. Генеральні плани реконструкції Києва. Античне оформлення площі Ринок у Львові, прикрашання фасадів рельєфами на міфологічні теми. Діяльність скульпторів Гартмана та Йоганна Вітверів, Антона і Йогана Шимзерів. Надгробкова скульптура. Львівські художники на межі XVIII – XIX ст. Ктиторський портрет. Творчість Тараса Шевченка періоду романтизму. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Архітектура класицизму: палац Потоцьких у Тульчині. 2. Мистецтво паркового ансамблю – парк «Софіївка» в Умані. 3. Зразки класицизму у Львові (ратуша на площі Ринок та Наукова бібліотека ім. Василя Стефаника). 4. Художні орієнтири античності в скульптурах Г. Вітвера. Фонтани на Площі Ринок у Львові. 5. Архітектурний комплекс площі в Одесі з пам'ятником Рішельє. 6. Класицизм у малярстві в творчості Дмитра Левицького та Володимира Боровиковського. 7. Романтизм в художніх роботах Т. Шевченка.

Тема 27. Мистецтво України ХХ ст. Розвиток архітектурної творчості.

Мистецтво скульптури. Нові будівельні матеріали, процеси урбанізації. Особливість львівського вокзалу. Містобудівельний розвиток Києва (архітектор В. Городецький). Стиль модерн в архітектурі ХХ ст. Скульптори Галичини і Волині, пластичне оздоблення в архітектурі модерну. Олександр Архипенко і розвиток авангардної скульптури. Скульптор І. Севера та його учні. (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Будівництво України ХХ ст., основні типи споруд. 2. Львівський вокзал, особливості архітектури. 3. Містобудівельний розвиток Києва (архітектор В. Городецький). 4. Скульптори Галичини і Волині, пластичне оздоблення в архітектурі модерну. 5. Олександр Архипенко і розвиток авангардної скульптури. 6. Скульптор І. Севера та його учні.

Тема 28. Мистецтво України ХХ століття. Малярство.

Рух передвижників в українському живописі. Художня діяльність М. Пимоненка, С. Васильківського. Символізм у творчості Ф. Кричевського, П. Холодного. Монументальний живопис А. Петрицького. Мистецькі пошуки в малярстві художників-авангардистів: В. Єрмилов, К. Малевич, О. Екстер, О. Богомазов. Михайло Бойчук і художня течія «бойчукізм». Галицькі художники (А. Манастирський, І. Труш, О. Кульчицька, М. Сосенко, О. Новаківський, П. Ковжун). (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Рух передвижників в українському живописі. 2. Художня діяльність М. Пимоненка, С. Васильківського. 3. Символізм у творчості Ф. Кричевського, П. Холодного. 4. Монументальний живопис А. Петрицького. 5. Мистецькі пошуки в малярстві художників-авангардистів: В. Єрмилов, К. Малевич, О. Екстер, О. Богомазов. 6. Михайло Бойчук і художня течія «бойчукізм». 7. Галицькі художники (А. Манастирський, І. Труш, О. Кульчицька, М. Сосенко, О. Новаківський, П. Ковжун).

Зміст самостійної роботи студентів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Історія мистецтв»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	96	164
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	32	48
Підготовка до контрольних заходів	18	28
Підготовка до поточного контролю	16	18
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	30	70

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УЖД, висвітлити питання:¹

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силябусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).² “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

б) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, задачі тестових завдань, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).³

Під час вивчення навчальної дисципліни “Історія мистецтв” студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	Saylor.org/academy	«ARTH101: Оцінка мистецтва»

² визначається політика використання ШІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

³ визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перерахування

2.	<u>The art story</u>	«Північноєвропейське Відродження»
3.	<u>MIT OpenCourseWare</u>	«Теорія форми міста» «Діалоги в мистецтві, архітектурі та містобудуванні» «Історія архітектури» «Романська архітектура» «Естетика і філософія мистецтва» «Мистецтво крізь час: глобальний погляд» «Введення у візуальне навчання»
4.	<u>Art studio Lichtaryk</u>	«Онлайн курс з історії українського мистецтва»

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	<u>Метод навчання</u>	<u>Метод оцінювання</u>
ПРН13. Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну.	словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (дискусія)	усний контроль, поточний контроль, екзамен
ПРН14. Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.		
ПРН15. Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках.		

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;

<p><i>«добре»</i></p>	<p>здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;</p>
<p><i>«відмінно»</i></p>	<p>виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.</p>

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна:

1. Асеев Ю.С. Шедеври світової архітектури: монографія. Київ: Радянська школа, 1982. 87 с.
2. Велика ілюстрована енциклопедія мистецтв: пер. з англ. / авт. тексту М. Холлінгсворт. Київ: Махаон-Україна, 2011. 512 с.
3. Історія української культури / за заг. ред. І. Крип'якевича. Київ: Либідь, 2002. 656 с.
4. Історія українського мистецтва: в шести томах / під ред. акад. М. Бажана. Київ: 1966–1970.
5. Конопльова О.В. Мистецтво, архітектура та містобудування Західної Європи доби Відродження: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2013. 162 с.
6. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: навч. посіб.: у 3 ч. Львів: Світ, 2003 - 2005.

7. Лукань В.Г. Історія українського мистецтва: конспект курсу лекцій. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. 192 с.
8. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Київ: Vivat, 2019. 576 с.
9. Яців Р. Українське мистецтво ХХ ст.: монографія. Львів, 2006.

Додаткова:

10. Барб-Галль Ф. Як розмовляти з дітьми про мистецтво. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 176 с.
11. Барб-Галль Ф. Як розмовляти з дітьми про мистецтво ХХ століття. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 176 с.
12. Вітлі А. Історія живопису. Київ: Компанія ОСМА. 2015. 96 с.
13. Гетлейн М., Говард А. Арт-візіонери / перекл. з англ. Остапа Гладкого. Харків: Віват. 2018. 312 с.
14. Горбачов Д. Український художній авангард. Маніфести, публіцистика, бесіди, спогади, листи. Київ: Дух і літера, 2020. 640 с.
15. Жаборюк А.А. Бароко (доба, людина, стиль, художній світ): посіб. Одеса: Астропринт. 2015. 208 с.
16. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – початку ХХІ століття. Київ: ArtHuss. 2019. 544 с.
17. Марчак В. Про малярство: навч. посіб. Львів: ФОП Стебеляк О.М. 2018. 264 с.
18. Матоліч І.Я. З історії українського мистецтвознавства: становлення, провідні особистості, наукові установи, навчальні заклади, сучасні проблеми: монографія. Івано-Франківськ: Симфонія-Форте, 2023. 480 с.
19. Матоліч І.Я. З історії українського мистецтвознавства: становлення й сучасні проблеми. Тенденції розвитку дизайну, дизайн-освіти та мистецтвознавства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Арт академія сучасного мистецтва імені Сальвадора Далі, Київ. 19 трав. 2023 р. С. 187–190.
20. Матоліч І.Я. Микола Кочержук. Грані мистецького хисту. Мистецька освіта в Україні і світі: стандарти професіоналізму та нова комунікативна реальність: зб. матеріалів доп. учасн. наук.-теорет. конф. проф.-викл. складу, аспірантів і здобувачів ЛНАМ, Львів: ЛНАМ, 13 лист. 2019 р.
21. Матоліч І.Я. Науково-філософське обґрунтування символізму в сучасному візуальному мистецтві України. Символічні виміри візуальної культури зб. Міжнар. наук.-практ. конференції, Луцьк, 11-12 жовт. 2019 р., С. 49–52.
22. Матоліч І.Я. Окремі аспекти сучасного мистецтвознавства. Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття. Міжнародна науково-теоретична конференція молодих учених, ХДАК, Харків. 20–21.04.2023 р.
23. Матоліч І. Опанас Заливаха: «Все можна взяти в чужинця, окрім віри...» Образотворче мистецтво. 2021. № 1. С. 116–119.

24. Матоліч І. Я. Тенденції розвитку ковальського мистецтва (за підсумками міжнародного фестивалю «Свято ковалів», м. Івано-Франківськ). *Art and design*, 2020. № 2. С. 73–82.
25. Матоліч І. Щорічна колективна виставка абстрактного мистецтва в Івано-Франківську – 2020. *Образотворче мистецтво*. 2020. № 1. С. 81–83.
26. Шмагало Р. Словник митців-педагогів України у світі (1850-1950-і рр.). Львів: Українські технології. 2002. 144 с.
27. Ясневич В.Е. Архитектура Украины на рубеже XIX – XX вв.: монографія. Київ: Будивэльнык. 1988. 184 с.
28. Adams L. S. *Italian Renaissance Art*: Avalon Publishing. 2013. 420 p.
29. *Art: A World History*. Dorling Kindersley Publishing, Incorporated, 2000. 720 p.
30. Bell A. *An Elementary History of Art: Architecture, Sculpture, Painting*. 2017. 634 p.
31. Cabasaan William J. *Humanities: Philosophy and History of Art*: Jimczyville Publications. 2016. 218 p.
32. Daval Jean-Luc. *History of Abstract Painting*: Hazan, 1989. 214 p.
33. Fer B. *On Abstract Art*: Yale University Press. 1997. 194 p.
34. Gruber A., Pons B. *Classicism and the Baroque in Europe*. Abbeville Pr. 1996. 496 p.
35. Karmel P. *Abstract Art: A Global History*: Thames & amp. Hudson. 2020. 344 p.
36. Matolich I. Developments trends of blacksmiths craft based on the results of the international festival «Sviato kovaliv» (blacksmith festival) in Ivano-Frankivsk. *Chance for Science Conference 2022. Conference for academics affected by the war in Ukraine*, Universitat Leipzig, 8–9 Sept. 2022.
37. Ramage N., Ramage A. *Roman Art: Romulus to Constantine*: Abrams, 1991. 304 p.
38. Rewald J. *The History of Impressionism*: Museum of Modern Art. 1973. 672 p.
39. Sinclair Hood. *The Arts in Prehistoric Greece*. Yale University Press. 1994. 311 p.
40. Slatkin W. *Women Artists in History: From Antiquity to the 20th Century*: Prentice-Hall. 1985. 191 p.
41. Smith T. *What Is Contemporary Art?:* University of Chicago Press. 2009. 329 p.
42. Stokstad M. *Art History: Prehistoric art in Europe*. Pearson Prentice Hall, 2008.
43. Thuilier J. *History of Art*. Flammarion, 2003. 635 p.
44. Vialou D. *Prehistoric art and civilization*. New York: Harry N. Abrams. 1998. 159 p.

Інтернет-ресурси:

45. Арт Львів Онлайн: веб сайт. URL: <https://art.lviv-online.com/news/> (дата звернення: 03.08.2024).
46. Бібліотека КНУБА. Архітектура: веб-сайт. URL: www.library.knuba.edu.ua (дата звернення 15.08.2024).
47. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України: веб сайт. URL: http://www.etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1775&Itemid=440 (дата звернення: 03.09.2024).

48. Бібліотека українських підручників: веб сайт. URL: <http://pidruchniki.ws/> (дата звернення: 03.09.2024).
49. Вільна енциклопедія. Вікіпедія: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org> (дата звернення 27.08.2024).
50. Всесвітня історія. Історія Давнього Сходу: веб-сайт. URL: www.bibliograph.com.ua (дата звернення 18.08.2024).
51. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського: веб сайт. URL: www.dnrb.gov.ua/ (дата звернення: 02.09.2024).
52. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського: веб сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 01.09.2024).
53. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт. URL: www.elib.nplu.org (дата звернення 22.08.2024).
54. Пальм Н.Д. Історія української культури: навч. посіб.: веб-сайт. URL: www.dut.edu.ua (дата звернення 18.08.2024).
55. Теліженко Л.В. Історія мистецтв: конспект лекцій / укладач Л.В. Теліженко. Суми. 2019. 194 с.: веб-сайт. URL: https://www.academia.edu/88154773/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2 (дата звернення 27.10.2024).
56. Шевнюк О.Л. Історія мистецтв: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2015. 452 с.: веб-сайт. URL: https://pidru4niki.com/75202/kulturologiya/istoriya_mistetstv (дата звернення 18.08.2024).